

Johan Galtung (1930–2024): Rauhantutkimuksen pioneeri

Unto Vesa¹

Professori Johan Galtung syntyi 24.10.1930 ja kuoli 17.2.2024 Oslossa. Hän oli kuollessaan 93-vuotias. Galtung kuuluu Norjan historiassa vuosisatojen ajan merkittävästi vaikuttaneeseen sukuun (Galtung 2003, 38). Hän kasvoi akateemisessa perheessä, ja hänen isänsä ja isoisänsä olivat lääketieteen professoreita. Kun Johan Galtung 1950-luvulla hahmotteli rauhantutkimuksen luonnetta, monitieteisyyttä ja eettistä arvosidonnaisuutta, lääketiede oli hänelle siten hyvinkin luonteva esimerkki.

Elämäkerrallisissa muistelmissaan Galtung kertoo saaneensa virikkeen, oivalluksen rauhantutkimuksen tarpeesta syksyllä 1951 stipendiaattimatalla Helsingissä. Hän oli kaupungissa Eteläsuomalaisen osakunnan vieraana ja käydessään Leppäsuonkadun Domus Academican kirjastossa hän havaitsi olevan lukemattomia kirjoja sodasta, muttei lainkaan rauhasta! Kokeemus oli hänen sanojensa mukaan jotakin ”uudestisyntymisen” kaltaista. (Mt., 13, 33.)

Pari muutakin lapsuuden- ja nuoruudenmuistoa Galtung kertoo ajatteluunsa ja toimintaansa vaikuttaneen: isän vankila-ajan Norjan saksalaismiehityksen aikana ja Gandhin murhan (mt., 9–34, 489). Molemmat kokemukset johdattivat hänet pohtimaan väkivallan vastustamista ja valitsemaan Gandhin esimerkin mukaisesti väkivallattomuuden. Niinpä hän aseistakieltäytyjänä suoritti siviilipalveluksensa vankilassa 1952–1953, ja kirjoitti sittemmin vankilayhteisöstä tutkimuksen *Fengelsesamfunnet* (1959), pasifistisesta vakaumuksesta teoksen *Forsvar uten militærvæsen: Et pacifistisk grunnsyn* (1959) ja yhdessä professori Arne Naesin kanssa teoksen *Gandhis politiske etikk* (1955). Läpi elämänsä ja kaikessa tuotannossaan Galtung sitoutui väkivallan vastustamiseen, vaihtoehtoisten ratkaisujen jäljittämiseen ja rauhan rakentamiseen rauhanomaisin menetelmin (Galtung 1984; 1996).

Johan Galtungin jättiläismäistä uraa, luovuutta, tuotantoa ja vaikutusta ei ole mahdollista kiteyttää lyhyeen luonnehdintaan, vaan häntä voidaan pitää nykyaikaisen rauhantutkimuksen pioneerina, sen keskeisten käsitteiden ja lähestymistapojen luoja ja kehittäjänä, tutkimushankkeiden, järjestöjen ja julkaisujen organisoijana, rauhankasvattajana ja -aktivistina sekä tärkeänä rauhantutkimuksen innoittajana kautta maailman.

Galtung suoritti maisterin tutkinnot Oslon yliopistossa samanaikaisesti tilastotieteessä ja sosiologiassa vuonna 1957. Nuoruudessaan hän allekirjoitti kampanjavetoomuksen tohtorin tutkintoja vastaan (Gleditsch 2024) – hauskan paradoksaalista sitä ajatellen, miten suurella määrällä kunniatohtorin ja -professorin arvoja häntä myöhemmin elämässään oikeutetusti kunnioitettiin.

Galtung toimi 1950-lopulla Columbian yliopistossa New Yorkissa sosiologian apulaisprofessorina Robert Mertonin työparina. Amerikkalaisista sosiologeista juuri Mertonin ja Paul F. Lazarsfeldin vaikutus Galtungin teorioihin esimerkiksi yhteiskunnan rakenteiden vaikutuksesta asenteisiin, tiedon kulkuun ja ihmisten toimintaan on tunnistettavissa (vrt.

¹ VTM, emeritustutkija, Tampereen yliopisto, <unto.vesa@tuni.fi>

Merton 1968). Sosiologian ja sosiaalipsykologian perimmäinen kysymys on, miksi ihmiset toimivat niin kuin toimivat. Lazarsfeldin ja Mertonin tavoin tämä oli keskeinen kysymys myös Galtungille, joka yhdisti sen rauhantutkimuksen ydinkysymykseen sotien syistä ja vaihtoehtojen pohdintaan ”kansojen ja muiden suurten ihmisryhmien rauhanomaisten suhteiden edellytyksistä” (Galtung 1969, 12).

Jo varhain Galtung luonnehti rauhantutkimuksen välttämättömiksi piirteiksi sovelletavuuden, tieteidenvälisyyden ja kansainvälisyyden. Sekä soveltavan luonteen että monitieteisyyden osalta hän vertasi rauhantutkimusta lääketieteen esimerkkiin: molemmissa on hyväksytyt arvopäämäärät, ja molemmissa on välttämätöntä hyödyntää monien tieteenalojen tuottamaa tietoa. Kansainvälisyyden vaatimus edellytti hänen mukaansa idän ja lännen, pohjoisen ja etelän rajojen ylittämistä, koska rauhantutkimuksen tarkoituksena on ”vaikuttaa siihen, että rauhan mahdollisuudet edistyisivät koko maailmassa” (mt., 4–18).

Lääketieteestä Galtung poimi myös kolmivaiheisen toimintamallin, johon kuuluvat diagnoosi, prognoosi ja terapia. Ensinnäkin on analysoitava vallitseva tilanne, laadittava sen perusteella ennuste tulevasta kehityksestä, ellei mitään tehtäisi, ja lopuksi tarjottava ongelman ratkaisemiseen tarvittava hoito. Tästä analyysitavasta hän piti kiinni loppuun asti, kaiken taisten konfliktien ratkaisemiseen (Galtung 2008).

Sen sijaan rauhan käsitettä Galtung kehitti ja syvensi vuosikymmenten aikana. Varhaisemmassa vaiheessa hän nosti esille käsitteparin negatiivinen rauha–positiivinen rauha. Edellisellä hän tarkoitti suurin piirtein sodattomuuden tilaa (siis sinänsä myönteistä asiaa), eli perinteinen käsite rauhasta sodan poissaolona (lat. *absentia belli*), kun taas positiivisen rauhan käsitteellä viitattiin järjestelmän yksiköiden myönteisiin suhteisiin ja kehitykseen. Rauhansuhteista puhuttaessa edelliseen liittyi vastaavasti dissosiativinen lähestymistapa, yksiköiden pitäminen erillään, ja positiiviseen rauhaan assosiativinen eli yhteyksiä yksiköiden välille luova. Merkittävää käsitteellistä läpimurtoa merkitsi kuitenkin Galtungin *Journal of Peace Research* -lehdessä vuonna 1969 esittelemä rakenteellisen väkivallan käsite. Tähän hän liitti systemaattisen väkivallan eri muotojen analyysin ja siitä juontuvan määritelmän rauhantutkijalle hyväksyttävästä rauhan käsitteestä, joka edellytti niin suoran kuin rakenteellisenkin väkivallan poissaoloa (Galtung 1971, 19–46). Rakenteellisen väkivallan käsitteen kautta hän halusi rakentaa sillan rauhan- ja kehitystutkimuksen välille. Parikymmentä vuotta myöhemmin Galtung vielä syvensi rauhan teoretisointiaan kulttuurisen väkivallan käsitteen kautta. Kulttuurista väkivaltaa ovat tässä viitekehyksessä kaikki sellaiset kulttuurin aspektit (mm. uskonnoissa, ideologioissa, taiteissa ja tieteissä), joita voidaan käyttää suoran tai rakenteellisen väkivallan legitimoimiseen (Galtung 1990).

Johan Galtungia on luonnehdittu rauhantutkijana pohjoismaisen koulukunnan perustajana – ja pohjoismaista rauhantutkimusta kutsuttu vastaavasti galtungilaiseksi – vaikka, kuten todettu, hän sai merkittäviä vaikutteita amerikkalaisen sosiologian suurilta vaikuttajilta kuten Robert Mertonilta. Tunnusmerkillistä Galtungin teorioille on rakenteellinen näkökulma: rakenteellisen väkivallan käsitteen lisäksi hän esitteli muun muassa rakenteellisen aggressio-teorian, rakenteellisen imperialismiteorian ja rakenteellisen vallankumousteorian (Galtung 1978). Huomion kiinnittäminen tasapainoisiin ja rauhaa tuottaviin vs. epätasapainoisiin ja

väkivaltaa tuottaviin rakenteisiin oli leimallista Galtungille kautta hänen kaiken tuotantonsa. Niinpä hänen tutkimuksensa Euroopan turvallisuus- ja yhteistyörakenteista *Co-operation in Europe* painotti tasapainoisen ja tasa-arvoisen yhteistyön merkitystä rauhanomaisen tulevaisuuden edellytyksenä (Galtung 1970, 9–20). Vastaavasti hänen kritiikkinsä Euroopan yhteisöä kohtaan (Galtung 1973) perustui olennaisesti hänen arvioonsa yhteisön kehityksestä supervallaksi – hänen mukaansa kaikkia supervaltoja luonnehtii dominoiva asema, eivät tasavertaiset suhteet muihin toimijoihin. Rakenteellinen perspektiivi oli olennainen myös Galtungin tutkimuksissa, joissa tarkasteltiin yhteiskunnallisen aseman vaikutusta muun muassa ulkopolitiittisiin asenteisiin ja maailmankuvaan (Galtung 1964; 1976).

Mutta rauhantutkimuksen ohella Johan Galtung antoi myös mittavan panoksen yleisemminkin yhteiskuntatieteiden metodologiaan. Luentomatkat ja työskentely Columbian yliopistossa vuosina 1957–1959, Oslon yliopistossa vuonna 1960, UNESCO-professorina FLACSOssa (*Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales*) Santiagossa vuosina 1962–1963 ja CRIS-instituutissa (*Centro di Ricerche Industriali e Sociali*) Torinossa vuonna 1964, toimivat pohjana teokselle *Theory and methods of social research* (Galtung 1967). Tälle tuli jatkona vielä kolme mittavaa metodologiateosta: *Methodology and ideology* (1977), *Papers on methodology* (1979) sekä *Methodology and development* (1988).

Galtungin julkaisuaktivismi kautta vuosikymmenten oli hämmästyttävä. Toinen rauhantutkimuksen uranuurtaja, professori Kenneth Boulding kirjoitti hänestä jo yli neljäkymmentä vuotta sitten, että on vaikea edes ajatella yhden ihmisen yltävän sellaiseen tuotantoon (Boulding 1980, 7). Ja tuota arviota seurasi kuitenkin vielä neljä vuosikymmentä lisää tutkimuksia, kirjoja, artikkeleita! Galtung korosti aina, että tutkimus on etsimistä ja jälleen etsimistä (engl. *re-search*). Hänelle oli luonteenomaista työstää konferenssisielelmänsä ja luentonsa artikkeleiksi ja koostaa ja hioa artikkelit temaattisiksi volyymeiksi. Sellainen on myös hänen tärkeimmät artikkelinsa sisältävä kuusiosainen yli 3000-sivuinen kokoelma: *Peace: Research–Education–Action* (1973), *Peace, war and defence* (1976), *Peace and social structure* (1978), *Peace and world structure* (1980), *Peace problems: Some case studies* (1980) sekä *Transarmament and the cold war* (1988).

Tämän lisäksi hän julkaisi teoksia mitä moninaisimmista aiheista: Sisilian kehityksestä; Kuuban vallankumouksesta; mitä voidaan oppia kiinalaisilta; väkivallattomuus ja Israelin ja Palestiinan konflikti; millainen on Japanin tulevaisuus; Rooman Klubin raportti; ihmisoikeuksien tulevaisuus; mikä on buddhalaisuuden anti ja niin edelleen. Erityisesti viime vuosikymmeninä Galtung kiinnitti yhä enemmän huomiota kulttuurien, mukaan lukien uskontojen rooliin konfliktien syvärakenteissa ja maailmanpolitiikassa. Itse hän luonnehti omaa uutta tutkimusotettaan niin, että todellisen maailman empiirisen tutkimuksen ohella on syytä tutkia myös ”potentiaalista maailmaa” (ks. Urdal 2019). Galtung oli koko uransa ajan myös poleeminen ja teräväkielinen kirjoittaja. Toisaalta hänen tutkimustaan ja käsitteitään kritisoitiin niin tieteellisin kuin eri suunnista esitetyin poliittisinkin argumentein. Monille Galtungin varhaisvaiheen kollegoille ja opiskelijoille tuotti ehkä myös vaikeuksia pysyä mukana hänen tutkimuksensa viimeisissä käänteissä (ks. Gleditsch 2024).

Yhteensä Galtung kirjoitti ja toimitti yli 150 kirjaa ja yli tuhat tieteellistä artikkelia, joista useita on käännetty monille, jopa kymmenille kielille. Kantavia teemoja ja punaisia lankoja kautta koko hänen tuotantonsa on monia: vakaumus, että rauha on mahdollinen; vakaumus, että rauhantutkimuksella rauhaa voidaan edistää; vakaumus, että kaikki konfliktit voidaan ratkaista rauhanomaisesti sovittamalla yhteen kaikkien relevanttien osapuolten intressit ja arvot; sekä luottamus kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja dialogin hedelmällisyyteen.

Johan Galtungin meriitit eivät liity vain hänen omaan tieteelliseen tuotantoonsa, vaan yhtä tärkeä on hänen roolinsa alan organisaattorina. Vuonna 1959 perustettiin hänen aloitteestaan Norjan yhteiskuntatutkimuksen laitoksen yhteyteen rauhan- ja konfliktintutkimuksen osasto, joka sittemmin itsenäistyi ja otti nimekseen International Peace Research Institute–Oslo, lyhenteenä PRIO. Galtungilla oli heti instituutille ja sen muutaman tutkijan henkilökunnalle tutkimusohjelma, jolla lähdettiin liikkeelle. Alusta pitäen Galtungilla ja PRIOlla oli myös aktiivinen missio: levittää sanomaa laitoksesta ja sen tutkimuksesta laajemmalle tutkijayhteisölle, ensin erityisesti muihin Pohjoismaihin. Vuonna 1963 PRIO isännöi ensimmäisen pohjoismaisen rauhantutkimuskonferenssin, joka mukana olleen Göran von Bonsdorffinkin mukaan palveli tuota ”lähetystehtävää” (ks. Vesa 1995, 10–11). Sittemmin pohjoismaisten konferenssien ketju jatkui rotaatioperiaatteella 17 konferenssin mittaiseksi, ulottuen lopulta kaikkiin Baltian maihin, Pietariin ja (PRIOn idean pohjalta) Pekingiin vuonna 2008, kunnes traditio on lyhytnäköisesti päästetty loppumaan. Toinen samaa päämäärää palvellut idea olivat PRIOn teoriaviikot, joille pääsi osallistumaan nuoria tutkijoita ja opiskelijoita niin Pohjoismaista kuin muualtakin. PRIOn omien julkaisusarjojen lisäksi Galtung päätti vuonna 1964 perustaa oman lehden, jolle annettiin nimeksi *Journal of Peace Research* (JPR). Lehtikin pantiin liikkeelle PRIOn tutkijoiden – myös Galtungin – artikkelein, mutta se oli tietysti alusta alkaen avoin kansainvälinen julkaisu, josta varsin pian kehittyi rauhantutkimuksen kansainvälisesti arvostetuin journali. Galtungin ajattelua rauhantutkimukselle asetettavista vaatimuksista kuvastaa se, että JPR:n artikkeleiden tuli päätyä johtopäätöksissään tutkimuksesta johdettaviin suosituksiin. Vuonna 1970 PRIO ja Galtung panivat alkuun toisen julkaisun, *Bulletin of Peace Proposals*, jossa ajatus politiikkasuosituksista oli viety uudelle tasolle: ideana oli julkaista kiinnostavia, konkreettisia rauhanehdotuksia, olivatpa ne kenen tahansa millä tahansa foorumilla esittämiä.

PRIOn johtajuuden jälkeen Galtung valittiin Oslon yliopiston rauhan- ja konfliktintutkimuksen professoriksi (1969–1977). Galtung oli myös perustamassa Dubrovnikissa toimintanutta *Inter-University Centre* -konferenssikeskusta ja toimi sen johtajana vuosina 1973–1977. Niin ikään hän oli keskeisenä vaikuttajana mukana perustettaessa rauhantutkijoiden kansainvälistä kattojärjestöä, *International Peace Research Associationia* (IPRA) vuonna 1964 (ks. de Reuck & Knight 1968; IPRA 1966, 9, 18–23). Viimeiset kolme vuosikymmentä Galtungille tärkein oli kuitenkin hänen vuonna 1993 perustamansa ja johtamansa organisaatio rauhan- ja kehitystutkimuksen verkostoyliopisto *Transcend Peace University* (transcend.org). Tuosta vuodesta alkaen hän myös luonnehti itseään maailmankansalaiseksi, merkiten kotipaikakseen maailman – ja fyysisesti hän todella asui, opetti ja vaikutti vuosikymmenien aikana hyvin monissa paikoissa eri puolilla maailmaa.

Transcend-verkoston nimessä on mukana Galtungin ajattelulle tärkeä liite ”trans”: *trans-disciplinary, transarmament, transformation*, Transcend. On pystyttävä ylittämään rajat, olivatpa ne valtiollisia, kulttuurisia, tieteellisiä tai ideologisia. On pystyttävä muutokseen, järjestelmien muuttamiseen.

Galtung oli vieraileva professorina ja luennoitsijana kymmenissä yliopistoissa ympäri maailman ja samoin toimi lukuisten, erityisesti YK-perheen järjestöjen asiantuntijana. Hän vaikutti siten rauhantutkimuksen leviämiseen ja etabloitumiseen kaikissa maanosissa. Hänen itsensä innoittamana, hänen julkaisujensa vaikutuksesta ja PRION esimerkistä mallia ottaen eri puolille maailmaa perustettiin rauhantutkimuslaitoksia. Välittömin vaikutus oli aiemmin mainituista syistä muissa Pohjoismaissa, kun laitoksia perustettiin Kööpenhaminaan, Lundiin, Göteborgiin, Tukholmaan, Tampereelle, Uppsalaan ja Tromssaan. Kuvaavaa on, että kun Ruotsissa päätettiin juhlia maan 150 vuotta jatkunutta rauhaa ja puolueettomuutta perustamalla rauhantutkimuslaitos, sen suunnittelua valmistellut Alva Myrdalin komitea lähti ensin perehtymään PRION toimintaan, ja selvitystyön tuloksena perustettiin Tukholman kansainvälinen rauhantutkimuslaitos SIPRI. Galtungin alati kriittistä asennetta kuvastaa se, ettei hän ollut vallan tyytyväinen SIPRI:n harjoittamaan rauhantutkimuksen fokuoitoitumiseen lähes yksinomaan asevarusteluun ja aseidenriisuntaan. Mutta eipä hän myöhemmin ollut tyytyväinen myöskään PRION tutkimukseen eikä JPR:n julkaisuprofiiliin (ks. Urdal 2019).

Galtungin suhteet Suomeen olivat moninaiset. Jos hän sai idean rauhantutkimukseen Helsingin vierailullaan jo vuonna 1951, niin viimeistään 1960-luvulla hänellä oli voimakas vaikutus suomalaiseen rauhanliikkeeseen, erityisesti Sadankomiteaan, sekä suomalaisiin nuoren polven kansainvälisen politiikan ja sosiologian tutkijoihin, jotka jo vuosikymmenen puolivälissä ryhtyivät organisoimaan Suomeen rauhantutkimusta ja valmistelemaan laitoksen perustamista. Myös asiaa valmistellut neuvottelukunta otti mallikseen PRION ja siellä tehdyn tutkimuksen. Niin ikään annettiin nuorille tutkijoille stipendejä PRIOon, tuettiin *Journal of Peace Research* -lehteä ja päätettiin, että perustettavan laitoksen tulee heti liittyä IPRAan (Vesa 1995). Suomalaisia tutkijoita osallistui niin pohjoismaisiin rauhantutkimus- kuin IPRA:n konferensseihin alusta alkaen. Lisäksi Galtung veti suomalaisen tutkimuksen mukaan jo vuonna 1967 mittavaan monikansalliseen *Images of the world in 2000*-tutkimusprojektiin (ks. Ornauer ym. 1976), jonka aineistosta poiki sitten suurehko määrä suomalaisiakin tutkimuksia (ks. Hosia 1970).

Galtungin julkaisuja tehtiin tunnetuksi, niitä suomennettiin ja niiden ideoita referoitiin niin rauhanliikkeen julkaisuissa, erityisesti *Ydin*-lehdessä, kuin valtamediassakin. Hänen vaikutuksensa Suomen ensimmäiseen rauhantutkijasukupolveen jo 1960-luvulla oli erittäin voimakas (ks. Vesa 1995, erit. 47–50).

Galtungin tärkeä mentorin rooli jatkui myös TAPRI:n perustamisen jälkeen. Heti vuonna 1970 TAPRI:n tutkijoille tarjottiin mahdollisuus toimittaa suomalaista alan tutkimusta esiin nostava *Journal of Peace Research* -lehden erikoisnumero (4/1970), mukana muun muassa Uolevi Arosalo ja Raimo Väyrynen. Kun TAPRI perusti seuraavana vuonna oman kansainvälisen lehden *Instant* (myöhemmin *Current*) *Research on Peace and Violence*, Galtung kontribuoi siihen parilla artikkelilla heti ja vuosien varrella kirjoitti lehteen yhteensä seitsemän artikkelia.

Kun Suomen rauhantutkimusyhdistyksen perustettiin kesäkuussa 1971, Johan Galtung – joka oli Helsingissä Kansainvälisen rauhanakatemian, IPACin luennoitsijana – oli heinäkuussa yhdistyksen ensimmäinen esitelmöitsijävieras, aiheenaan Euroopan vaihtoehdot. Kiinnostuneita kuulijoita oli toistasataa ja myös lehdistö huomioi tapahtuman. Juuri Galtungin analyysit Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökehityksestä ja Suomen roolista saivat paljon huomiota. Galtung (2003, 13–14) arvosti niin ETYK-prosessin yhteydessä kuin yleisemminkin Suomen ja erityisesti presidentti Urho Kekkosen roolia idän ja lännen välisenä sillanrakentajana.

Johan Galtungin Suomessa nauttimaan arvostusta kuvastaa se, että Tampereen yliopisto myönsi hänelle kunniatohtorin arvon ensimmäisenä maailmassa vuonna 1975 hänen ansioitaan yhteiskuntatieteiden metodologian kehittäjänä. Sittemmin kunniatohtorin ja -professorin arvoja hänelle kertyi lukuisia eri puolilla maailmaa, samoin kuin erilaisia palkintoja, joista mainittakoon erityisesti vaihtoehto-Nobeliksi kutsuttu vuoden 1987 *Right livelihood award* vuodelta 1987. Mutta yhtä tunnustusta, jonka Galtung jos kuka olisi todella ansainnut, Nobelin rauhanpalkintoa, hänelle ei koskaan suotu – kuten ei suotu hänen tärkeälle oppi-isälle Gandhillekaan. Aivan siitä huolimatta Johan Galtungin elämäntyö elää ja tulee vaikuttamaan vuosikymmenten päähän kautta koko maailman.

Lähteet

- Boulding, Kenneth E. (1980): ”Twelve friendly quarrels with Johan Galtung”. Teoksessa: *Johan Galtung. A bibliography of his scholarly and popular writings 1951–1980*. Oslo: International Peace Research Institute, 7–26.
- Galtung, Johan (1964): ”Foreign policy opinion as a function of social position”. *Journal of Peace Research*, 1(3), 206–231.
- Galtung, Johan (1967): *Theory and methods of social research*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Galtung, Johan (1969): *Rauhantutkimus*. Helsinki: Weilin+Göös.
- Galtung, Johan (toim.) (1970): *Co-operation in Europe*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Galtung, Johan (1971): ”Väkivallan määritelmästä ja ulottuvuuksista”. Teoksessa: E. Suominen (toim.) *Väkivalta*. Helsinki: Tammi, 19–46.
- Galtung, Johan (1973): *Euroopan yhteisö – uusi supervalta*. Helsinki: Tammi.
- Galtung, Johan (1976): ”Social position and the image of the future”. Teoksessa: H. Ornauer, H. Wiberg, A. Sicinski & J. Galtung (toim.) *Images of the world in the year 2000*. Haag: Mouton, 381–400.
- Galtung, Johan (1978): *Peace and social structure. Essays in peace research*. Volume III. Kööpenhamina: Christian Ejlertsen.
- Galtung, Johan (1984): *There are alternatives! Four roads to peace and security*. Nottingham: Spokesman.
- Galtung, Johan (1990): ”Cultural violence”. *Journal of Peace Research*, 27(3), 291–305.
- Galtung, Johan (1996): *Peace by peaceful means. Peace and conflict, development and civilization*. Lontoo: Sage Publications & PRIO.
- Galtung, Johan (2003): *Rauhan tiellä*. Helsinki: Tammi.
- Galtung, Johan (2008): *50 years – 100 peace and conflict perspectives*. Porto: Transcend University Press.
- Gleditsch, Nils Petter (2024): Johan Galtung. 17.2.2024. <http://prio.org/news/3035>, 19.4.2024.
- Hosia, Eino (toim.) (1970): *Future prospects of the youth. Reports of the peace research material "Images of the world in the year 2000"*. Tampere: Tampere University.

- IPRA (1966): *Proceedings of the International Peace Research Association inaugural conference*. Assen: Van Gorcum & Comp.
- Merton, Robert K. (1968): *Social theory and social structure* (2. laaj. painos). New York: The Free Press.
- Ornauer, Helmut, Håkan Wiberg, Andrzej Sicinsky & Johan Galtung (toim.) (1976): *Images of the world in the year 2000*. Haag: Mouton.
- de Reuck, Anthony & Julie Knight (toim.) (1968): *Eturyhmien ristiriidat nyky-yhteiskunnassa*. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Urdal, Henrik (2019): Inspiration from a father: Johan Galtung interviewed. PRIO Blogs, 15.5.2019.
<https://blogs.prio.org/2019/05/inspiration-from-a-father-johan-galtung-interviewed-by-henrik-urdal/>, 19.4.2024.
- Vesa, Unto (1995): *Miten raubantutkimus tuli Suomeen*. Tutkimuksia 69. Tampere: Rauhan- ja konfliktintutkimuskeskus.